

DABAS
SKAITĪŠANA

Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā

KF Nr. 5.4.2.1/16/I/001

Projekts «Dabas skaitīšana»

Irisa Mukāne, Projekta vadītāja:
Irisa.Mukane@daba.gov.lv
Tel. 26107005

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Kohēzijas fonda projekts “Priekšnosacījumu izveide
labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un
ekosistēmu aizsardzībai Latvijā”

Saīsinājumā «Dabas skaitīšana»

Īstenošanas laiks: 03.11.2016. - 02.11.2020.

Biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā – ne ilgāk kā līdz 31.12.2019.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Projekta mērķis

Iegūt informāciju par ES nozīmes biotopu izplatību un stāvokli valstī kopumā, kā arī par retām un aizsargājamām sugām un citām Latvijas dabas vērtībām.

DABAS
SKAITĪŠANA

Projekta galvenie uzdevumi

- Veikt ES nozīmes biotopu kartēšanu visā valstī, datu digitalizēšanu un iegūtās informācijas analīzi;
- Izstrādāt esošo 20 īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānus;
- Izstrādāt 5 sugu aizsardzības (apsaimniekošanas) plānus.

Jēdzienu skaidrojums

- Biotops = teritorija, kuru apdzīvo kādas konkrētas dzīvnieku vai augu sugas, kuras piemērojušās noteiktiem dzīves apstākļiem. Biotopu kartēšanas kontekstā ar šo jēdzienu tiek saprasti Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamie biotopi
- Kartēšana = dabas vērtību apzināšana, veicot apsekojumu dabā un uz kartēm atzīmējot biotopus, kas atbilst noteiktiem kritērijiem, kā arī par katru poligonu jeb biotopa atradni aizpildot anketu

A decorative vertical bar on the left side of the slide, featuring a green background with stylized plant motifs in green, red, and orange. The motifs include leafy branches at the top and tall, thin stalks with small flowers or leaves extending downwards.

ES nozīmes biotopu kartēšana (I)

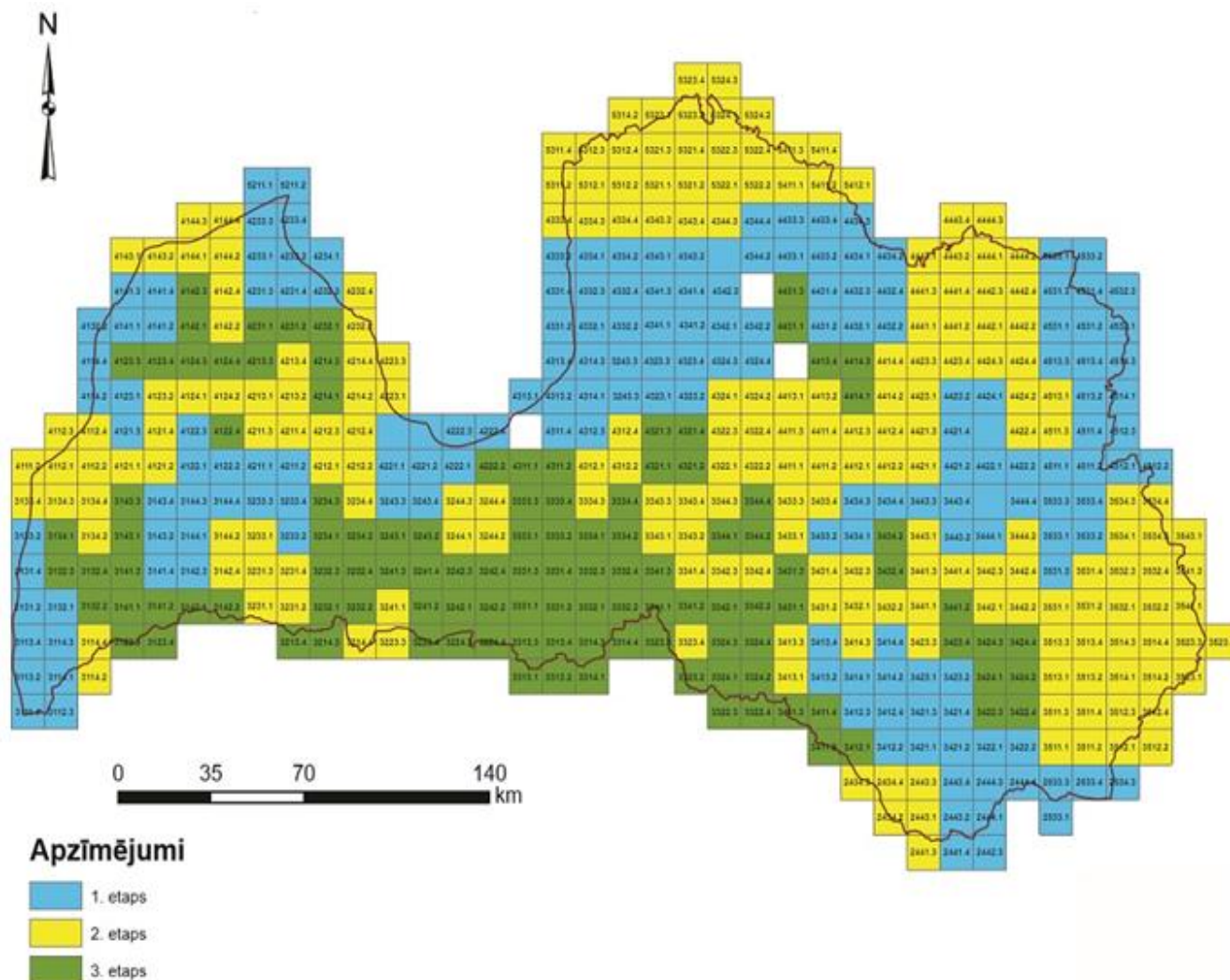
- Eiropas Padomes direktīvas Nr. 92/43/EEK noteikto prasību izpilde;
- Vienota metodika (22.07.2016. apstiprināta ar VARAM rīkojumu pēc saskaņošanas ar ZM);
- Jāapzina 60 ES nozīmes biotopu veidi;

ES nozīmes biotopu kartēšana (II)

- tiek veikta visā valsts teritorijā līdz 2019.gada 31. decembrim;
- tiek veikta pēc zinātniski pamatotiem kritērijiem;
- darbu organizēšanai tiek izmantota visa valsts institūcijās un uzņēmumos uzkrātā informācija par zemes izmantošanas veidiem, kas pieejama ģeotelpiski;
- informācija tiek ievietota DDPS Ozols un ir pieejama zemes īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem) un citu valsts informācijas sistēmu lietotājiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par valsts informācijas sistēmu izveidošanu un datu apmaiņu starp tām.

Plānotā sauszemes biotopu kartēšanas kārtība

Biotopu apsekošanas norise

- Eksperti aizpilda anketu un kartē atzīmē biotopu poligona robežas
- Iesniegtās anketas un kartes tiek pārbaudītas gan kamerāli, gan dabā (saskaņā ar Metodiku)
- Tikai pēc datu pārbaudes un analīzes dati tiek publiskoti DDPS Ozols (informācija tiek nodota LAD)

**ES nozīmes meža biotopu
inventarizācijas un monitoringa**

Natūra 2000 teritorijas nosaukums:

Kartes lapas Nr. _____

Eksperta V. Uzvārds _____

Datums _____

Poligona Nr. _____

Anketas Nr. _____

Pārkļājas ar citiem ESB

ESB kods un variants _____

j (_____ m) n

Nepieciešama buferzona

% _____

Ieslēgums (ESB un var.) _____

Pārkļājas ar IALV biotopu

Kvalitāte: Izcila ☐

Vidēja ☐

Atbilst PDMB j n

Labā ☐

Zemā ☐

Atbilst DMB j n

Vietas nosaukums, cita informācija _____

Ietilpst 2190 ģeomorfoloģiskajā formā j n

Kvartālapgabals, Kvartāls, nogabals _____

Koordinātas X _____

Y _____

Reljefs

līdzens j n paliene j n

lēzena iepakoj j n

iekšzemes kāpas j n augstas zemas

vilpots (lēzens, pakāpen.) j n

lēzens pacēlums j n

vēja pārpūtes līdzinums j n

ļoti nelīdzens (krasas augst. izm.) j n

grava j n

cits _____

ūdensteces/-tipas krasta nogāze j n

piejūras kāpas j n augstas zemas

Neatbilstības pamatojums	nepieciešamas struktūras vērtējams kā ieslēgums	nepieciešami biot. pas. (nākotnes biot.) neatbilstošā mežaudze (piem., kļūda inventarizācijā)
--------------------------	---	---

STRUKTŪRA (Apsēkotās platības īpatsvars (%) vai vidēji gabali/ha, kurā biotopam:)

Raksturīga zemeszemes veģetācija _____ %	Ciņi ap koku pamatnēm _____ %	Vecu lažu puduri _____ %
Dažādveiduma kokaudzes struktūra _____ %	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10
Islaicīgi vai pastāvīgi pārpūstoši lauki _____ %	Bioloģiski veci+lieli (virs 50cm caurmērā) koki _____ %	Atvērumi vainaga līdā, lauces _____ %
Atbilstošs pamežs+paauga+2.stāvs _____ %	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10
Mežaudzei raksturīga pašizrobošanās _____ %	Stāvoši koki ar piepēm (dzīvi un nokaltuši) _____ %	Lēni auguši (mazi koki) _____ %
Avolcnamu platību īpatsvars _____ %	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10
Zemesdzē dominē ekspansīvās, invazīvās ruderālās sugas _____ %	Priedes ar deguma rētām _____ %	Dzēgveidīgo sakalti un dobūmami koki (tak. kritālas, stumbepi, sausokpi) _____ %
0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10
Liela izmēra (caurmērā virs 25cm; 91D0 un 9080* virs 20cm) stumbepi + sausokpi _____ %	Liela izmēra (caurmērā virs 25cm; 91D0 un 9080* virs 20cm) kritālas _____ %	Atsegti substrāta laukumi (2180, 91T0, sausu augšanas apstākļi 9010*) _____ %
0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10

DMB indikatoru sugu un specifisko sugu (vērtē: "1" - atsevišķi ex, "2" - vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "4" - ļoti daudz)

Invazīvās sugas (10 ballu skalē) j n

<i>Amaranthus spicatus</i>	<i>Heracleum sosnowskii</i>
<i>Swida alba</i>	_____
<i>Impatiens parviflora</i>	_____
<i>Solidago canadensis</i>	_____

Dažādu organismu grupu retās un īpaši aizsargājamās sugas (vērtē: "1" - atsevišķi ex, "2" - vid.daudz, "3" - ļoti daudz, "4" - ļoti daudz, "5" - vid.daudz, "6" - ļoti daudz)

Ekspansīvās, ruderālās sugas j n

FUNKCIJAS UN PROCESI (Apsēkotās platības īpatsvars, kurā biotopam)

ir atbilstoši augšanas mitruma apstākļi _____ %	antropogēni ietekmēta zemeszeme _____ %	vērojama palu vai palu izraisīto gruntsūdegu līmeņa svārst. ietekme _____ %
bebru darbības ietekme _____ %	+ - 0 1 2 3	0 1 2 3
+ - 0 1 2 3	mezenas degšanas ietekme _____ %	0 1 2 3
vērojams dabiskais traucējums : _____ %	mezen zāģēti koki (ar sūnu nesapņūsi celmi) _____ %	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10
0 1 2 3	0 1 līdz 5 6 līdz 10 >10	+ - 0 1 2 3
kuķaiņu postījumi _____ %	+ - 0 1 2 3	

ATJAUNOŠANAS IESPĒJAS (apsēkotās platības īpatsvars, kurā biotopam vajadzīga:)

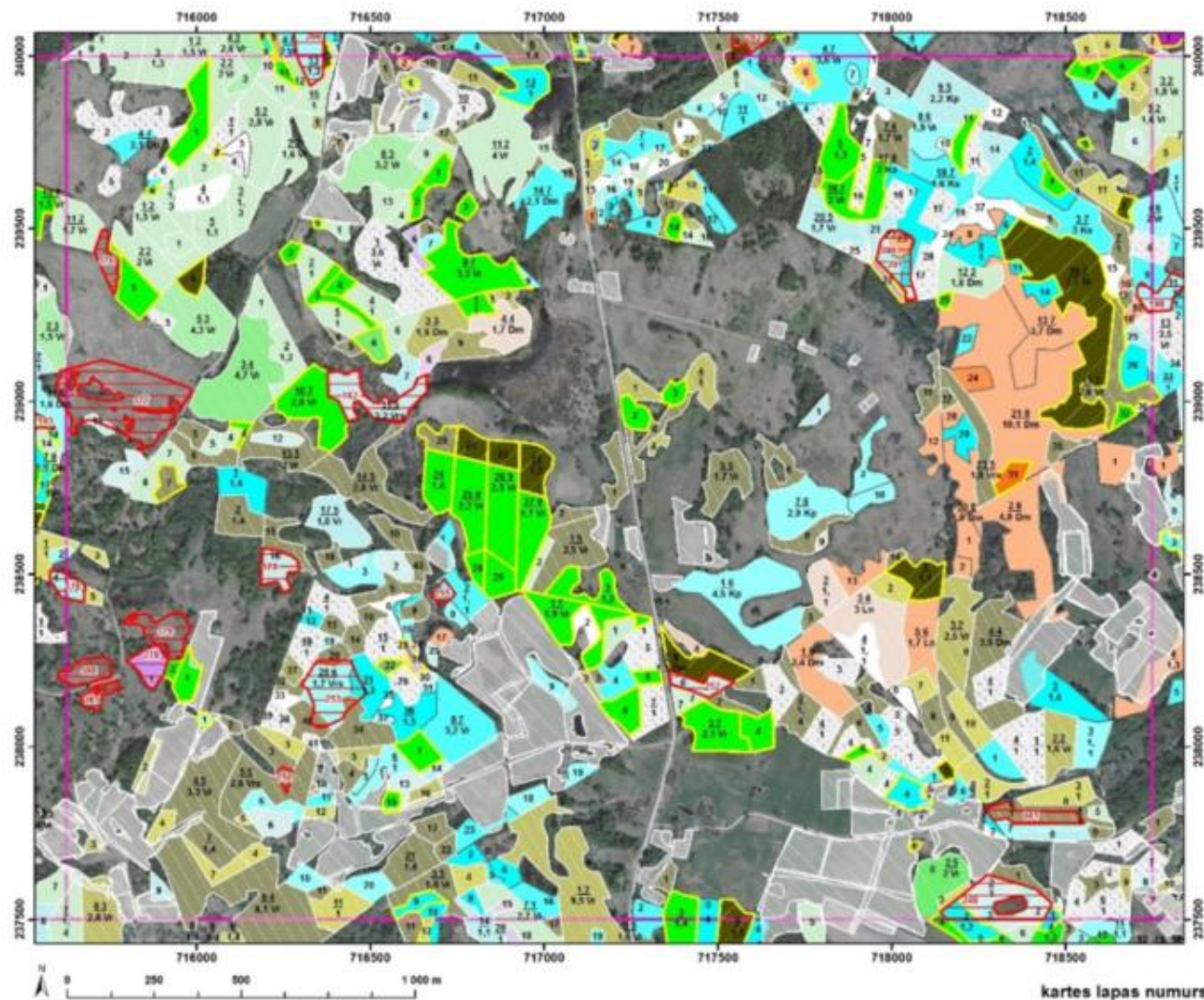
hidroloģisko apstākļu optimizēšana _____ %	dabisko struktūras elementu palielināšana (mirušās kokaudzes palielināšana) _____ %	audzes struktūras dabiskošana _____ %
kontrolēta dedzināšana _____ %	koku un krūmu izciršana _____ %	Cits: _____

Liela līgza (norāda X, Y koordināti, ja iespējams, norāda sugu)

Citas dabas un kultūrvēsturiskās vērt., piem., dižokas, atsevišķas priedes, ierakumi, mājvietas u.c.

Piezīmes

Darba lapas paraugs

Koordinātu sistēma: LKS-92
© Dabas aizsardzības pārvalde
© Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
© Lauku atbalsta dienests
© Valsts meža dienests

kartes lapas numurs:

3513.4-2

Neapsekojamais slānis ietver (I)

- **Mežaudzes**

- kurās ir izcirtumi;
- kas jaunākas par 50 gadiem (ar izņēmumiem, kas atrunāti Metodikā);
- izcirtumi un mežu platības, kur veikta biotopu kartēšana pēdējo 18 mēnešu laikā pirms informācijas apkopošanas;

- **Lauksaimniecības zemes**

- Kuras nav ilggadīgi zālāji vai bioloģiski vērtīgi zālāji

Neapsekojamais slānis (II)

- Valsts un pašvaldības nozīmes transporta (tostarp autoceļu un dzelzceļa) un sakaru infrastruktūras nodalījuma aizsargjoslas un meliorācijas sistēmu aizsargjoslas ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem, ja vien nepārklājas ar obligāti apsekojamām teritorijām;
- Teritorijas, kurām pēdējo 3 gadu laikā ierosināti vai noslēgušies ietekmes uz vidi novērtējumi un/vai izsniegtas atļaujas darbību veikšanai;
- Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurām pēdējo 3 gadu laikā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns

Informācija pašvaldībām un zemes īpašniekiem

- Informācija Latvijas vēstnesī, reģionālajos laikrakstos
- informatīva vēstule zemju īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem), kuru īpašumi atrodas obligāti kartējamā slānī, pirms lauku darbu sezonas biotopu apsekošanas darbiem
- Informācija pašvaldību izdevumiem, tajā skaitā elektroniskajiem, par biotopu kartēšanu
- Informācija par ekspertu atpazīšanas zīmēm
- Informatīvs plakāts un kartogrāfiskais materiāls par biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanu novadā
- Pēc biotopu apsekošanas darbiem informatīva vēstule tiem zemju īpašniekiem (tiesiskajiem valdītājiem), kuru īpašumā konstatēts ES nozīmes biotops

Eksperta apliecības paraugs

VĀRDS UZVĀRDS Sugu un biotopu eksperts Sertifikāta Nr. 000 Izdota: 00.00.0000. Derīga līdz: 00.00.0000.	Kartes Nr. 000 Dabas aizsardzības pārvalde Izsniegta sugu un biotopu inventarizācijas un monitoringa veikšanai visā Latvijas teritorijā Dabas aizsardzības pārvaldes pasūtījumā. Apliecība ir Dabas aizsardzības pārvaldes īpašums. Problēmu vai apliecības atrašanas gadījumā lūdzam sazināties ar Dabas aizsardzības pārvaldi pa tālr.: +371 000000
--	--

Pašvaldību un zemju īpašnieku tiesības un pienākumi

Tiesības

Pieprasīt un saņemt informāciju par sava īpašuma indikatīvo apsekošanas laiku, pārliecināties par eksperta identitāti, informēt par ekspertu neētisku rīcību, iepazīties ar apsekošanas rezultātiem, apstrīdēt rezultātus, izmantot iegūtos rezultātus (piem., lai pieteiktos maksājumiem)

Pašvaldība var vērsties DAP, lai saņemtu aktuālo informāciju par dabas vērtībām savā teritorijā.

Pienākumi

Neierobežot īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izpēti, uzskaiti un kontroli.

Ieguvumi pašvaldībai un sabiedrībai no ES nozīmes biotopu kartēšanas

- Precīzi un aktuāli dati par biotopu daudzumu un kvalitāti ļaus labāk sabalansēt dabas aizsardzības un tautsaimniecības attīstību.
- Samazināsies administratīvais slogs un laika resursu patēriņš dažādu atļauju un saskaņojumu sagatavošanā un sniegšanā (DDPS 'Ozols, un www.geolatvia.lv).
- Tiklīdz biotopu un citu dabas vērtību apzināšana būs veikta visā valstī, informācija būs publiski pieejama un daudzos gadījumos zemju īpašniekiem nevajadzēs tērēt privātos līdzekļus ekspertu piesaistei savu zemju apsekošanai.
- Dabas vērtību apzināšana palīdzēs apzināt novada/pašvaldības unikalitāti, kā arī būs atbalsts teritorijas plānojumam un no tā izrietošajam ekonomiskajam ieguvumam.
- Aktuālais biotopu kartējums būs izmantojams zinātniska pamatojuma sagatavošanā, pilnveidojot *Natura 2000* tīklu un tā efektivitāti sugu un biotopu aizsardzības nodrošināšanā.

Dabas aizsardzības plānu izstrāde (I)

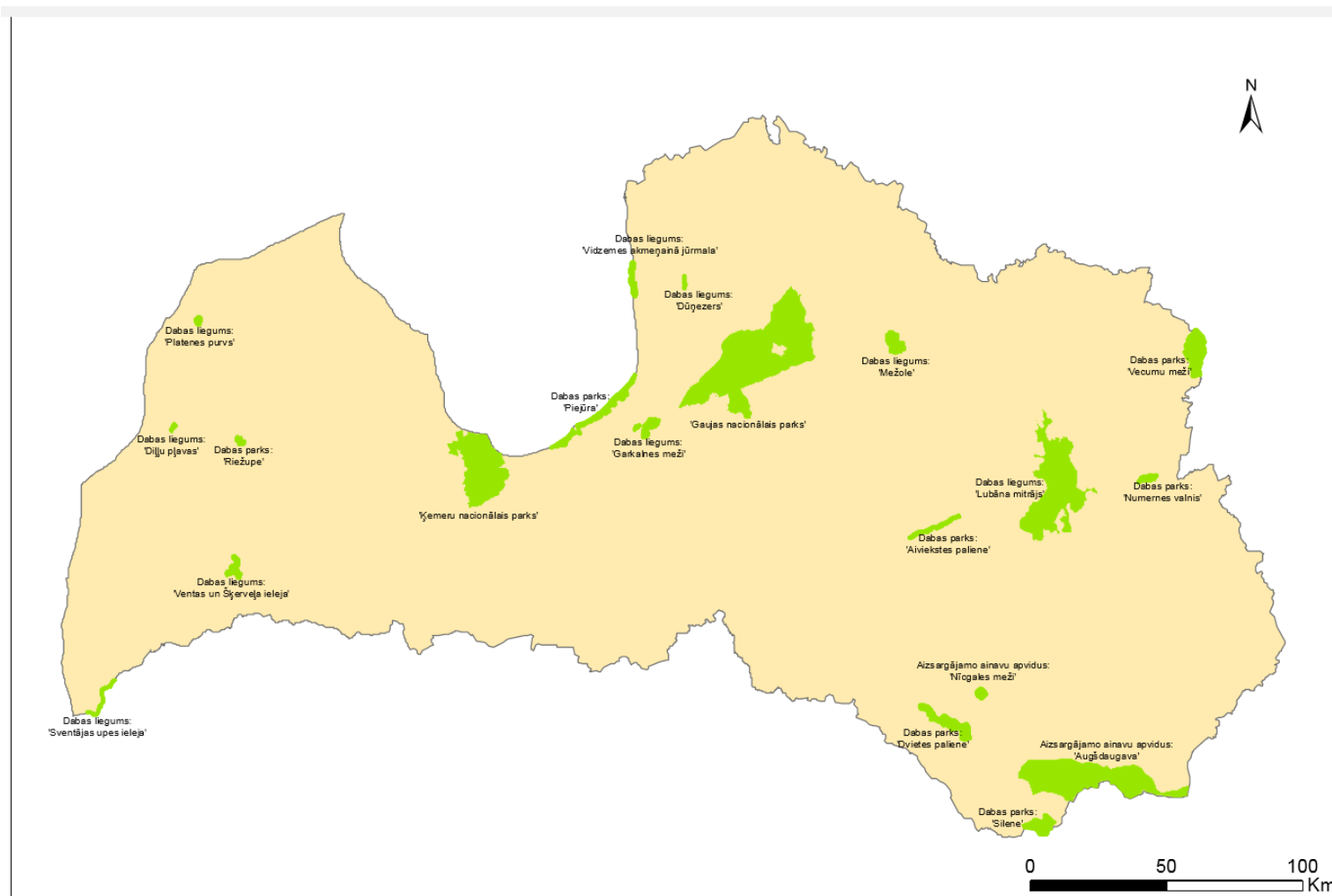
- Dabas aizsardzības plāns = teritorijas «apsaimniekošanas» plāns, kas nosaka nepieciešamos apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu ilgtermiņa aizsardzību tām dabas vērtībām, kam teritorija izveidota.
- ĪADT Plānu apstiprina atbildīgais ministrs.

Dabas aizsardzības plānu izstrāde (II)

- Ministru kabineta 2007.gada 9.oktobra noteikumi Nr.686 «Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību»;
- Dabas aizsardzības pārvalde uzrauga plāna izstrādes procesa atbilstību MK noteikumiem;
- Plānu izstrādā laikposmam, kas nav mazāks par pieciem gadiem un nepārsniedz 15 gadus;
- Izstrādes ietvaros tiek organizētas 2 sabiedriskās apspriedes – uzsākot plāna izstrādi un apspriežot plāna gala redakciju.

20 ĪADT dabas aizsardzības plānu izstrāde

leguvumi pašvaldībai un iedzīvotājiem no ĪADT plānu izstrādes

- iespēja plānot un sabalansēt saimniecisko darbību ar dabas aizsardzību;
- Precīzāks kartogrāfiskais materiāls/īsāks un lētāks process atļauju/atzinumu saņemšanā;
- Dabas aizsardzības plānā paredzētai darbībai (infrastruktūras būves, ceļu rekonstrukcija, meliorācijas sistēmu atjaunošana, biotopu atjaunošanas pasākumi u.c.), atvieglotāka un ātrāka ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra;
- Šobrīd apdzīvotas vietas un ceļus dabas aizsardzības plānos paredz noteikt kā neitrālās zonas, lai varētu sekmēt to attīstību un uzturēšanu;
- iespēja piesaistīt dažādus finansējumus ĪADT apsaimniekošanas pasākumu veikšanai (LVAF, LIFE u.c.)

Sugas aizsardzības plāns (I)

- **Sugas aizsardzības plāns = sugas «apsaimniekošanas» plāns, kas nosaka nepieciešamos pasākumus sugas labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanai ilgtermiņā.**
- Dokuments, kurā ir apkopota informācija par sugas atradnēm, sugas populācijas tendencēm, to ietekmējošajiem faktoriem, kā arī ieteicamie pasākumi, kas veicami sugas aizsardzības stāvokļa uzlabošanai.

Sugas aizsardzības plānu izstrādā sugām, kurām:

- aizsardzības stāvoklis Latvijā novērtēts kā nelabvēlīgs, nezināms, vai ar tendenci pasliktināties;
 - populācijas stāvoklis Latvijā ir nelabvēlīgs, un Latvijas populācija veido nozīmīgu Eiropas vai pasaules populācijas daļu;
 - medījamās sugas, par kurām Latvijas uzņēmusies starptautiskās saistības;
 - sugas, par kurām Latvijas uzņēmusies starptautiskās saistības un kuras ietekmē intensīva saimnieciskā darbība;
 - sugas, kuru aizsardzībai nepieciešams sabalansēt dažādu interešu grupu vēlmes;
 - sugas, kuru dzīvotnēm nepieciešami īpaši aizsardzības pasākumi.
-
- *LR VARAM 11.05.2015. rīkojums Nr. 127 "Par īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādāšanas kārtību"

5 sugu aizsardzības plānu izstrāde

1) Sugas aizsardzības plāna izstrāde sugu grupai „RŅI”

- Izstrāde notiek 12.2016. - 09.2019.

2) Sugas aizsardzības plāna izstrāde sugu grupai „PŪCES”

- Izstrāde notiek 12.2016. - 12.2019.

3) Sugas aizsardzības plāna izstrāde platausainajam sikspārnim (*Barbastella barbastellus*).

- Izstrāde notiek 01.2017. - 06.2020.

4) Sugas aizsardzības plāna izstrāde dīķa naktssikspārnim (*Myotis dasycneme*)

- Izstrāde notiek 12.2016. - 03.2019.

5) Sugu aizsardzības plāna izstrāde dzeņveidīgajiem

Ieguvumi pašvaldībai un sabiedrībai:

- rasti risinājumi īpaši aizsargājamo sugu un cilvēku līdzāspastāvēšanai;
- dota iespēja uzņēmējiem plānot savu darbību, rēķinoties ar īpaši aizsargājamo sugu un biotopu izplatību;

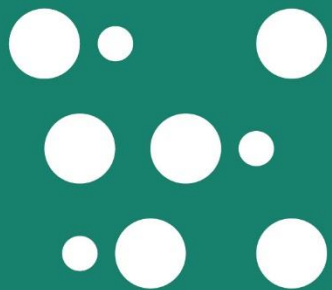
Informācija, sazināšanās

- Informācija par projektu mājaslapās:

www.daba.gov.lv (sadaļā Projekti - Kohēzijas fonds)

un www.skaitamdabu.gov.lv;

- E-pasts: skaitamdabu@daba.gov.lv;

DABAS
SKAITĪŠANA

www.daba.gov.lv
www.skaitamdabu.gov.lv

Paldies
par uzmanību!

Dabas aizsardzības pārvalde

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ